

NOF

NORGES OFFISERS- OG
SPESIALISTFORBUND

125ÅR
1896 2021

L-8 Personellbestemmelser.

Basiskurs 14-15. okt 2024 – Gardermoen

DIN
MAKKER
–
HVER
DAG

Innhold

- › **HR bestemmelser del B**
- › **Veileder i HR del B (Forsvarets personellhåndbok del B)**
  - Forvaltning av militært tilsatte

DIN
MAKKER
–
HVER
DAG

Reglementer

Statsansattloven

Arbeidsmiljøloven

Likestilling og
diskrimineringsloven

Statens
personellhåndbok

Forsvarsloven

Stortingsprop

HR Bestemmelser

Personellreglement

Doculiveskriv

Personellinstruks fra
FD

Hovedtariffavtaler

Lokale tariffavtaler

HR Veileder del X

++++++

Vedlegg x

Bestemmelse for HR i Forsvaret

A Livsfasepolitikk	B Forvaltning av militært tilsatte	C Forvaltning av sivile	D Vernepliktige og lærlinger – forvaltning av førstegangstjeneste	E Internasjonal virksomhet, internasjonal innsats og Internasjonale operasjoner	F Fellesbestemmelser	G Omstilling	H Arbeidsmiljø	I Utdanning i Forsvaret	J Operativ HR	K Ivaretagelse	L Behandling av personopplysninger	M Kompetanse og medarbeiderutvikling	N Oppfølging av tjenstlige reaksjoner

Regelverkshierarki

[Prop. 111 LS \(2014-2015\)](#)

Ordningen for militært tilsatte og endringer i forsvarspersonelloven m.m. (militærordningen)

› Statsansatteloven:

- En statsansatt skal tilsettes fast, med mindre.....
- Kvalifikasjonsprinsippet (utdanning, erfaring og personlig egnethet).
- En ansatt kan sies opp når vedkommende gjentatte ganger har krenket sine tjenesteplikter.

› Forsvarsloven:

- Militært tilsatte skal ha norsk statsborgerskap.
- Tilsetning til 35 år eller til 60 år.
- Militært tilsatt kan beordres til stillinger i Norge og utlandet.

› Personellinstruks fra FD:

- Grunnlag for interne bestemmelser.
- Personellkategorier: OR og OF, hvem skal tilsettes på T35 (aldersavhengig) og T60.
- Beordringssystem og søknadssystem.

› Personellreglement:

- Sjef Hær/Sjø/Luft har myndighet til å tilsette på T35, Forsvarsjefen har myndighet for T60.
- Søknadsfrist på ledige stillinger skal normalt være 3 uker, og skal behandles i FSj råd.

HR-bestemmelsen del B m/veileder

- › Tilsettingsordning.
- › Utdanningsordning m/plikttjeneste.
- › Disponeringsordning
  - Beordringssystem
  - Søknadssystem
- › Avansementsordningen
- › Fratreden
  - Oppsigelse, avskjed, suspensjon.

- › Bonusordningen (vedlegg)
- › Forsvarssjefens råd (vedlegg)

Tilsettingsordningen - tilsettingsforhold

- › T-60 (FSJ råd) / **T-35/38** (Styrkeprodusent).

- › **Tilsetting i forsvarsgren og grad.**
- › Fysiske, medisinske krav og klareringskrav.
- › Krav kan fravikes av DIF.
- › Prøvetid

- › **Midlertidig ansettelse - [Statsansatteloven §9](#)**
  - Mange har benyttet dette i påvente av rådsbehandling.
  - Utover 1 år -> Stilling lyses ut [jf SPH pkt 2.1.1.2](#).
  - Midlertid tilsatt mer enn tre år skal anses som fast ansatt.

Tilsettingsordningen - tilsettingsforhold

- › AE ved tilsetting er karakter 3, men personell med lavere AE kan vurderes.
- › Personell som tilsettes skal som hovedregel ha bestått fysisk test til karakter 4. Sjef DIF kan bestemme om krav kan fravikes.
- › Gradsansiennitet fastsettes ved første gangs tilsetting, retilsetting og særskilte behov.
- › Forsvarsgren kan beslutte forsert gradsopprykk.
- › **Gradsansiennitet:**
  - All tjeneste utover 365 dager, inkludert tjeneste som lærling gir gradsansiennitet 1:1.
  - All tjeneste som OR2-4, sivil utdanning/arbeidserfaring godskrives 1:1.
  - Befalsutdanning gir graden OR5 ved fullført utdanning.
  - Offisersutdanning gir minimum grad OF1 med 2 års ansiennitet.
  - Maks godskriving er OR5+ 2år, eller OF1+ 2 år. Det vil si at alle uansett må tjenestegjøre 4 år som OR5+ eller OF1+ før neste normalopprykk.

Utdanningsordningen – utvikling av personell.

- › Nivådannende utdanning.
- › Plikttjeneste ved avbrutt utdanning.
- › Fastsetting av plikttjeneste.
  - GOU gir 1:1.
  - VOOU og sivil utdanning bekostet av Forsvaret gir 1:2.

- › *Realkompetansevurdering mulig.*

Disponeringsordningen.

Beordringssystem -- Søknadssystem

> **Beordringssystem**

- OR 2
- OR 3
- OR 4 *

- OR 5
- OR 5+
- OR6 *

- OF 1
- OF 1+
- OF 2 *

> * = <38år

> **Søknadssystem**

- OR 4 **

- OR 6 **
- OR 7-9

- OF 2 **
- OF 3-9

> ** = >38år

Beordringssystem / søknadssystem

› Beordringsomgang

- Beordres til:
  - Tjenestested
  - Avdeling
  - Fagområde
- Beordringsbehov - villighet – beordringsplan/bemanningsplan (6 mnd) – drøfting lokalt – beordringskriv.
- Det kjøres disponeringsrunde i DIF månedlig og derfor vil det bli mindre MBO blant beordringsbefal enn tidligere.

› Søknadssystem

- Kunngjøringsrunde 0/2024 – 4/2024
- Kunngjøring – Villighet – Innstilling - Rådsbehandling
- PE
- VOU
- Re-tilsetting

Disponeringsordningen.

› Adm disponering:

- Helsemessige, sikkerhetsmessige eller andre særskilte grunner.
- Personell uten fast stilling.
- Personell adm tilsatt pga midlertidig tilsetting over 3 år.

› Sperre er fjernet, men personell skal som hovedregel tjenestegjøre minimum 3 år før neste stilling/grad. I tillegg så brukes tidsbegrensning på stilling kun i særskilte tilfeller.

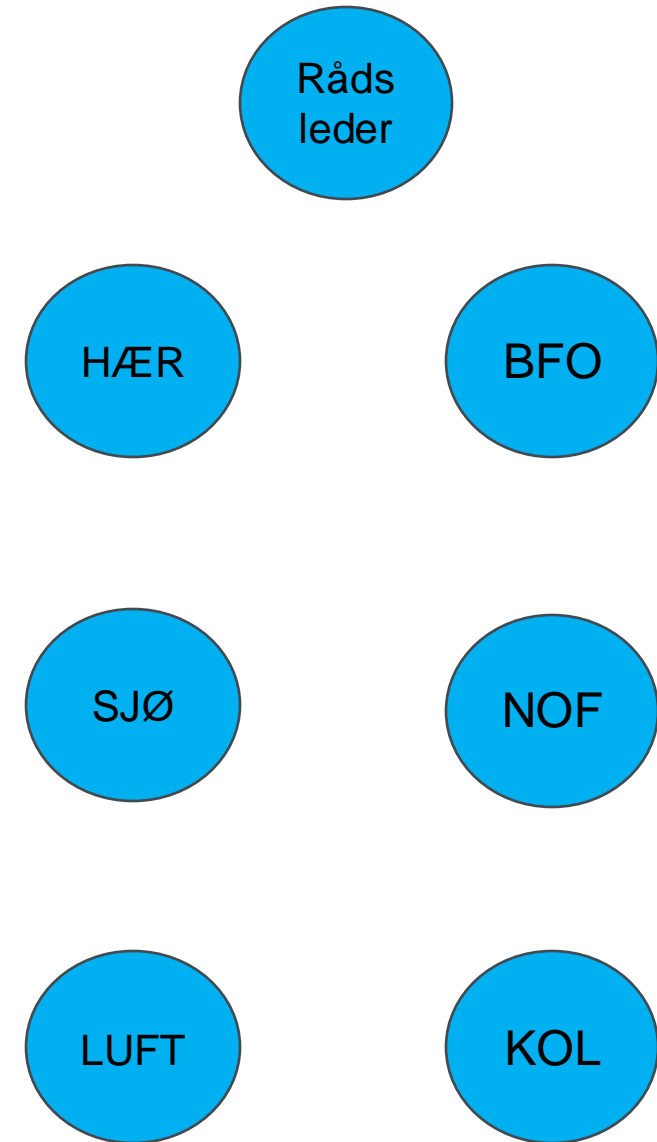
› Det gis normalt grad (en grad opp) ved midlertidig beordring i stilling med høyere grad.

Disponeringsprosessen

- › Kunngjøring av stilling - kunngjøringssskriv for disponeringsomgang (drøftet).
- › Søknadsprosess.
- › Innstillingsarbeid (kvalifikasjonsprinsippet, IK-ikke kvalifisert / IR-ikke rangert, Intervju, DIF innstilling.
- › Rådsbehandling (instruks for FSj råd).
  - Rådsprotokoll / Særskilt råd.
- › Resultat.
- › Innsyn / klageadgang / karriereveiledning.

FSJ Råd (disponeringsråd /tilsettingsråd)

- › Administrasjonens rolle.
- › Kvalifikasjonsprinsippet.
- › Flere søkere.
  - Kvalifisert.
  - Rangert (3 stk).
  - Innstilt.
- › Sperre (grad, stilling), intervju, talent.

- › Avstemming.
- › Uenighet > Særskilt råd
  - To eller flere med uenighet

Midlertidig beordring

- › Midlertidig disponering innen DIF inntil 12 mnd / unntaksvis inntil 24 mnd (lokal drøfting).
- › Midlertidig grad ifm disponeringen.
- › (krav til stilling innfris / behov kommando/ledelse).

- › Mot villighet – to ganger av 12 mnd ila karrieren.
- › (Ved samtykke – kan forlenges 12 mnd)

- › Administrative disponeringer – sentral behandling
  - Midlertidige disponeringer.
  - (Midlertidig til fast disponering.)
  - Personell uten stilling.
  - Helsemessige, sikkerhetsmessige, andre årsaker.

Avansementsordningen

- › Normalavansement.
- › OR 2-4
  - 4år OR 2 -> OR 3
  - 6år OR 3 -> OR 4
- › OR 5-6
  - 4år OR 5 -> OR 5+
  - 6år OR 5+ -> OR 6
- › OF 1-2
  - 4år OF 1 -> OF 1+
  - 6år OF 1+ -> OF 2
- › Videre avansement etter søknad på stilling.
- › Normalt (sperre) 3 år på underliggende nivå.
- › Forsert avansement etter LFU mulig.

Hva er nytt 2024?

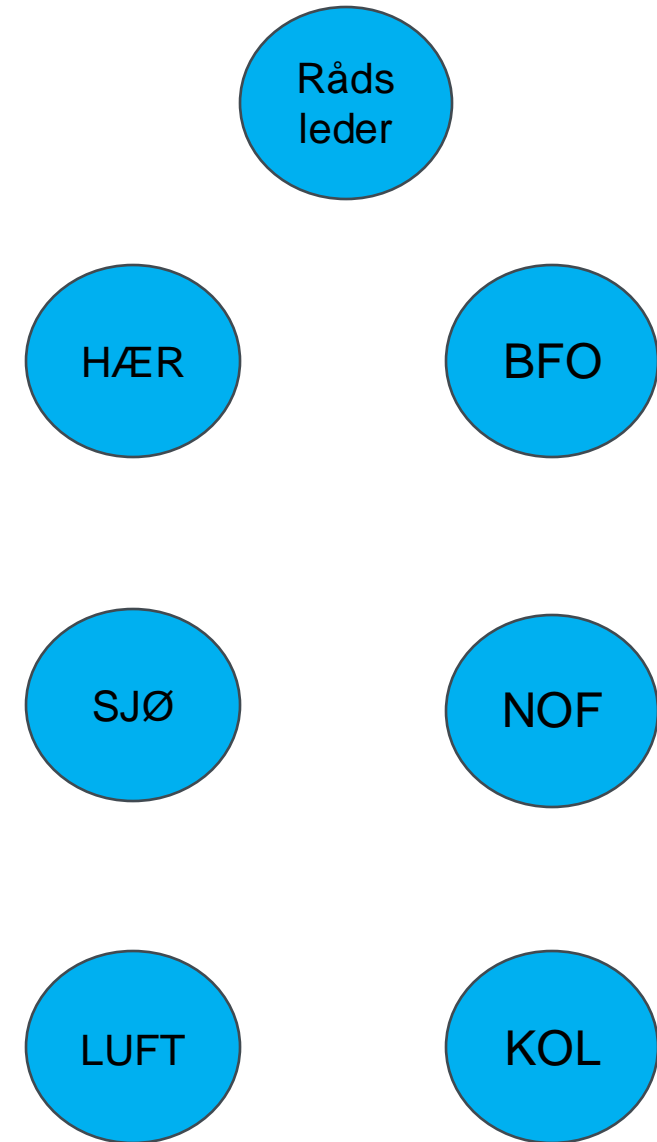
- › Ved bytte av søyle fra OR til OF gis det gradsansiennitet.

Samtidig kan «forsert gradsopprykk tas i bruk i større grad enn i dag.

- › Ved midlertidige beordringer skal midlertidig grad brukes med mindre vedkommende ikke overtar stillingens arbeidsoppgaver fullt ut.

FSJ Råd i avskjeds- og oppsigelsessaker

- › Oppsigelse, avskjed og suspensjon.
  - Sykdom, kvalifikasjoner (klarering).
  - Grov uforstand, utilbørlig adferd.
- › En liten krets personell som deltar i dette arbeidet.
- › Enhvert rådsmedlem kan kreve saken fremmet for FD.
- › Ved oppsigelse / avskjed
  - Klageadgang
  - Søksmål
  - Oppsettende virkning
- › utfordringer knyttet til Sikkerhetsklareringssaker.

Neste fase – 2024/2025

- › Økt bruk av ekstern kunngjøring – samspill internt/ekstern kunngjøring av stillinger.
- › Revidering/forenkling av beordringssystemet.
- › Bevegelse mellom OR og OF stillinger. Stillinger på tvers av personellkategori.
- › Akkreditering av fag- og funksjonsutdanning.
- › Rydde opp i bruken av midlertidig tilsetning.
- › Praksis rundt avskjed/suspensjon, samt bruk av tjenstlige reaksjoner.
- › Fremtiden til normalavansement?
- › Fremtiden til T35 og bonusordningen?

Nivå 1 - NOF

Torbjørn Bongo
Forbundsleder

Tor Egil Vangstad
Nestleder

Staale I. Reiten
Leder forhandling
Tariff
Pension

Magnus Strømsvåg
Personell
Tariff
Veteraner

Chris Lindseth
Personell
Utdanning

Kennet Bergland
Tariff
HA/TA

Jan Bendheim
M & E

Gro Kværnå
Jurist

Innhold

- › **Forsvarets bonusordning.**
  - Vedlegg til HR veileder del B

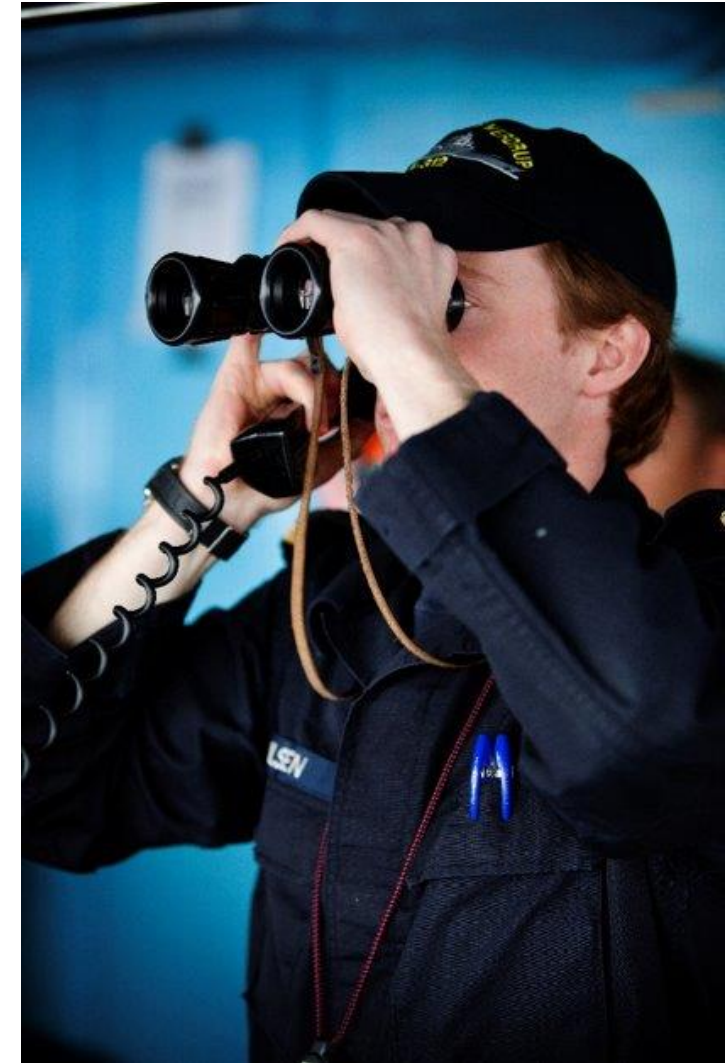
DIN
MAKKER
–
HVER
DAG

Bonusordningen T35

- › Gammel bonusordning – videreført.
- › Ny bonusordning – innført juli 2020.
- › Overgangsordning/konvertering – «vilkår» og praksis.
  - Uttak mulig fra 1. januar 2023, med 5 års opptjening.
  - All tjeneste teller med (minus 365 dager).
- › Tilbud om T60 tilsetting og beholde bonus.
  - Runde 1 – april/mai 2023.
  - Runde 2 – okt/nov 2023.
- › Bonus og skatt.

Ny bonusordning

- › Implementert 1. juli 2020, og **gjelder alle tilsatt etter 1. juli 2020.**
- › Rammene ikke endret, inkl maks 11G og 14 års opptjening.

- › Gir utbetaling etter 5 år (delbonus 1) / 10 år (delbonus 2) / 14 år (sluttbonus).
- › Tidligste utbetaling er 2025.
- › Valg mellom Pengebonus / Utdanningsbonus.
- › All tjenestetid minus 365 dager teller med.
- › **Veileder** beskriver i detalj muligheten knyttet til pengebonus og utdanningsbonus.
  - Bytte mellom dem.
  - Utdanningsløsninger.
  - Selve utbetalingen.
  - Bindingstid osv.

Overgangsordning

- › Personell på gammel ordning gitt tilbud om bytte til ny bonusordning.
Svarfrist 31. mai 2023 / En mnd angrefrist.
- › Kreves minst 3 år på ny ordning, med **tidligste utbetaling januar 2023.**
- › Åpnes ikke for utbetaling med tilbakevirkende kraft.
- › Tilsatt juli 2018 – 5 års tjeneste 2023: Ved konvertering gis utbetaling 2023.
- › Tilsatt juli 2017 – 6 års tjeneste 2023: Ved konvertering, tidligst utbetaling av 10 års bonus i 2027.
- › Utbetalt bonus går til fratrekk på totalpott 11G, ved 14 års tjeneste.
- › Ikke utbetalt bonus samles opp og legges til sluttbonus.
- › Bonus utbetales måneden etter opptjening.

Kun tilgjengelig for de tilsatt etter 2013, som vil si med mindre enn 10 års opptjening i 2023.

Utdanningsbonus (praksis ikke beskrevet)

- › Pengebonus automatisk – utdanningsbonus må velges.
- › Utdanningsbonus tilsvarer 3,5G per utdanningsår.
- › Du får permisjon for utdanningsåret, og videreført lønn dersom over 3,5G.
- › Ett utdanningsår gir ett år bindingstid. Bindingstid starter etter fullført utdanning (NB! Deltidsstudie).

- › Utdanningsløsning avklares med avdeling.
- › Det skal skrives utdanningskontrakt som klargjør vilkår.
- › Mulig å velge fleksible løsninger. Dvs slå sammen 2 utdanningsår, deltidsstudier osv.
- › Får man ikke skoleplass, må likevel permisjon gjennomføres.

Mulighet for T60 og bonus

- › Mulighet for å få T60 og beholde opptjent bonus.
  - › Midlertidig løsning frem til 31.12.2023.
  - › Sterkt begrenset antall, ca 285 stk.
  - › Fokus på å beholde kritisk kompetanse.
-
- › Få oversikt over kritiske stillinger og stillingsbeskrivelse fra DIF.
  - › Utlysning av disse stillingene/kompetanseområder.
  - › Søknad / innstilling / rådsbehandling.
  - › **Bonusberegning per 31.12.2023 – Månedlig opptjening**
-
- › Kun åpen for de med 10-14 års opptjening i 2023.

Bonus og skatt

- › Forskrift til skatteloven **§ 14-3-10 Bonus ved åremåls tilsetting i Forsvaret.**
- › Skatt på bonus ved åremåls tilsetting i Forsvaret som utbetales i én sum ved tjenestens slutt, skal ved skattefastsettingen for utbetalingsåret beregnes til det beløpet som skatten ville ha utgjort om beløpet var blitt fordelt på de enkelte år i tjenestetiden.
- › Ved beregningen fordeles beløpet forholdsmessig etter størrelsen av den godtgjørelsen for det enkelte år som bonus er beregnet av. Dette gjelder likevel bare når skatteyteren har skattemessig fordel av det.

Innhold

› Pensjon

- Pensjonsgrunnlag
- Særalderspensjon /Folketrygd
- Særaldersgrense

DIN
MAKKER
–
HVER
DAG

Det norske pensjonssystemet

Pensjonsgrunnlag

- › Kan ATF bli pensjonsgivende ?
- › Dommen i Trygderetten og Lagmannsretten
  - SPK loven §11 Fast arbeidsinntekt / varierende inntekt.
  - HTA Vedlegg:
Forutsigbare tillegg, avtalt i tariffavtale, for arbeid som forekommer regelmessig gjennom året og som er vederlag for arbeid i ordinær stilling er pensjonsgivende.
- › Veien videre.
  - Dommen anket til høyesterett mai 2024.
  - Anketilsvar fra organisasjonene august 2024.
  - Avklaring Høyesterett oktober/november 2024.
  - Virkning/gyldighetsområde? (norm 3 år tilbakevirkende kraft).

Særalderspensjon - tidsløp

› Historikk:

- Pensjonsavtalen av 3. mars 2018 (avtale om offentlig tjenstepensjon).
  - Sikringsregel avtalt.
  - 10 år på økonomi fra 1.1.2020.
  - 10 år på aldersgrense fra evt endring.
- Plan for videre prosess 14. juni 2022.
- Sluttavtalen 25. aug 2023.

› Videre:

- Partene forhandler videre til ~~1. juli~~ ~~1. oktober 2024~~ 2025.
- Hva er sentralt: Mer G ift avkortning? Plikt til å fratregge?, Påslag?
- *Arbeid med lovendringer om økte aldersgrenser er pågående* (særaldersgrenser).
- Hvordan blir avtalen av 25. aug 2023 implementert av Stortinget?
  - Høringsnotat (130 sider). – nye pensjonsregler for ansatte i stillinger med særaldersgrenser (28. juni 2024).

Særalderspensjon – viktige begrep

- › Levealdersjustering.
- › 85- års regelen.
- › Tidligpensjon.
- › Særalderspåslag.
- › Avkortningsregler.

Særalderspensjon – viktige endringer 2023

- › **Levealdersjustering.**
  - Gradvis justering av særaldersgrensen.
  - Fjerne plikten til å fratru?
- › **Tidlig pensjon.**
  - Pensjon fra særaldersgrense 60+ år, til vanlig aldersgrense, 67 år (gis uansett i 7 år).
  - Garanti på 66% for forsvarsansatte.
- › **Særalderspåslag.**
  - %-vis tillegg i pensjon av pensjonsgrunnlaget («sluttlønn»).
  - Påslag 60 års særaldersgrense = 7,7%.
- › **Avkortningsregler.**
  - Avkortning av pensjon ved inntekt over 1G.
  - Avkortning av særalderspåslag ved inntekt etter 65 år.

SAG: 60 ÅR

- › Ordningen med tidligpensjon tilsvarende 66% videreføres – dvs 7 år fra gjeldende pensjonsalder.
  - Nye opptjeningsregler gjelder.
  - Minst 10 år av siste 15 år.
  - Minst 30 år samlet opptjening i stilling med SAG (avkortning x/30 deler).
- › 85-års regelen utfases over 3 år, for årskull 1970-1972.
- › **Levealdersjustering av særaldersgrenser.**
- › Særalderspåslag = 7,7% (avkortning med 1/36 pr mnd fra 65år).

Særaldersgrense

- › 60 år.
- › **Plikt til å fratre.**
- › Levealdersjustert aldersgrense.
  - Født 70-tallet: 61 år.
  - Født 80-tallet: 62 år
  - Skje gradvis fra 1970, per årskull.
- › Arbeidet slutføres i en fase 2 – ikke tidsfastsatt.

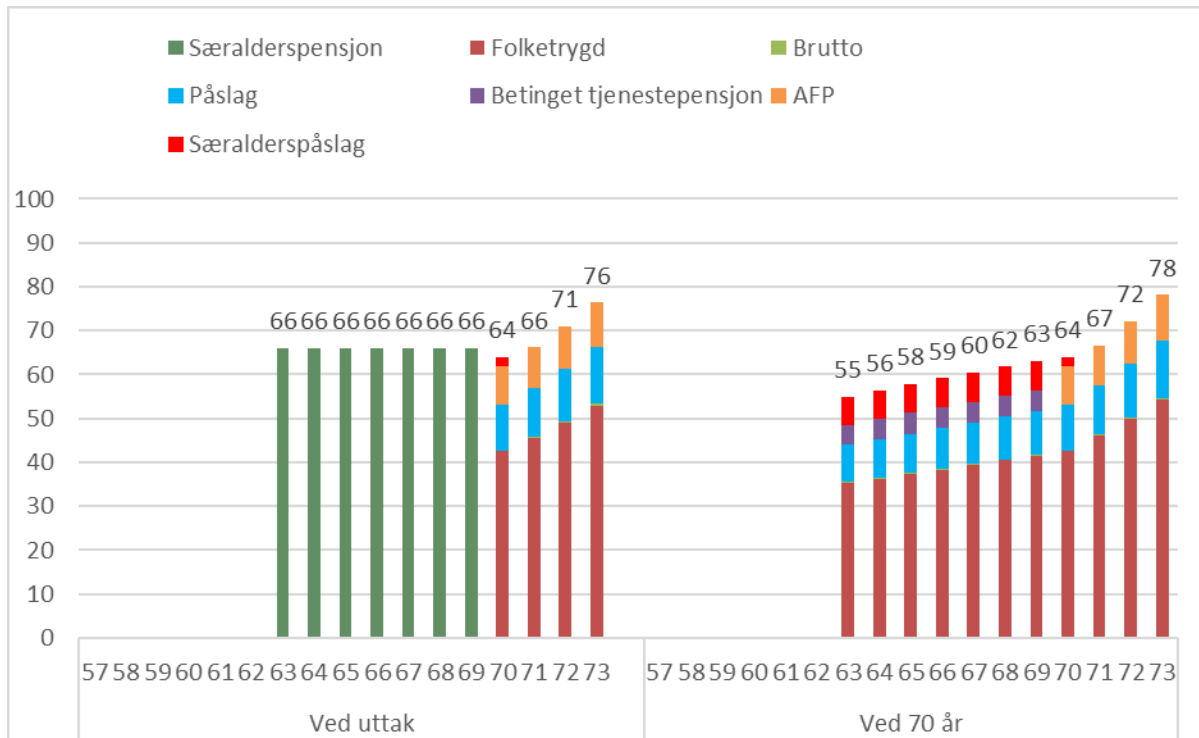
Levealdersjustering av aldersgrenser

Øking i aldersgrensen for utvalgte årskull	
Pensjonsutvalgets forslag til levealdersjusterte aldersgrenser	Måneder
1963	0
1964	1
1965	2
1966	4
1967	5
1968	6
1969	7
1970	8
1971	10
1972	11
1973	12

Tidligste avgangsalder når det tas hensyn til både levealdersjusterte aldersgrenser og utfasing av 85-årsregelen

Født	Tidligste avgangsalder		
	År	Mnd	
1969	Hele kullet	57	0
1970	januar	57	8
1970	februar	57	9
1970	mars	57	10
1970	april	57	11
1970	mai	58	0
1970	juni	58	1
1970	juli	58	2
1970	august	58	3
1970	september	58	4
1970	oktober	58	5
1970	november	58	6
1970	desember	58	7
1971	januar	58	10
1971	februar	58	11
1971	mars	59	0
1971	april	59	1
1971	mai	59	2
1971	juni	59	3
1971	juli	59	4
1971	august	59	5
1971	september	59	6
1971	oktober	59	7
1971	november	59	8
1971	desember	59	9
1972	januar	59	11
1972	februar	60	0
1972	mars	60	1
1972	april	60	2
1972	mai	60	3
1972	juni	60	4
1972	juli	60	5
1972	august	60	6
1972	september	60	7

Kompensasjonsgrader ved uttak for 1993-kullet. Tidligpensjon. Prosent

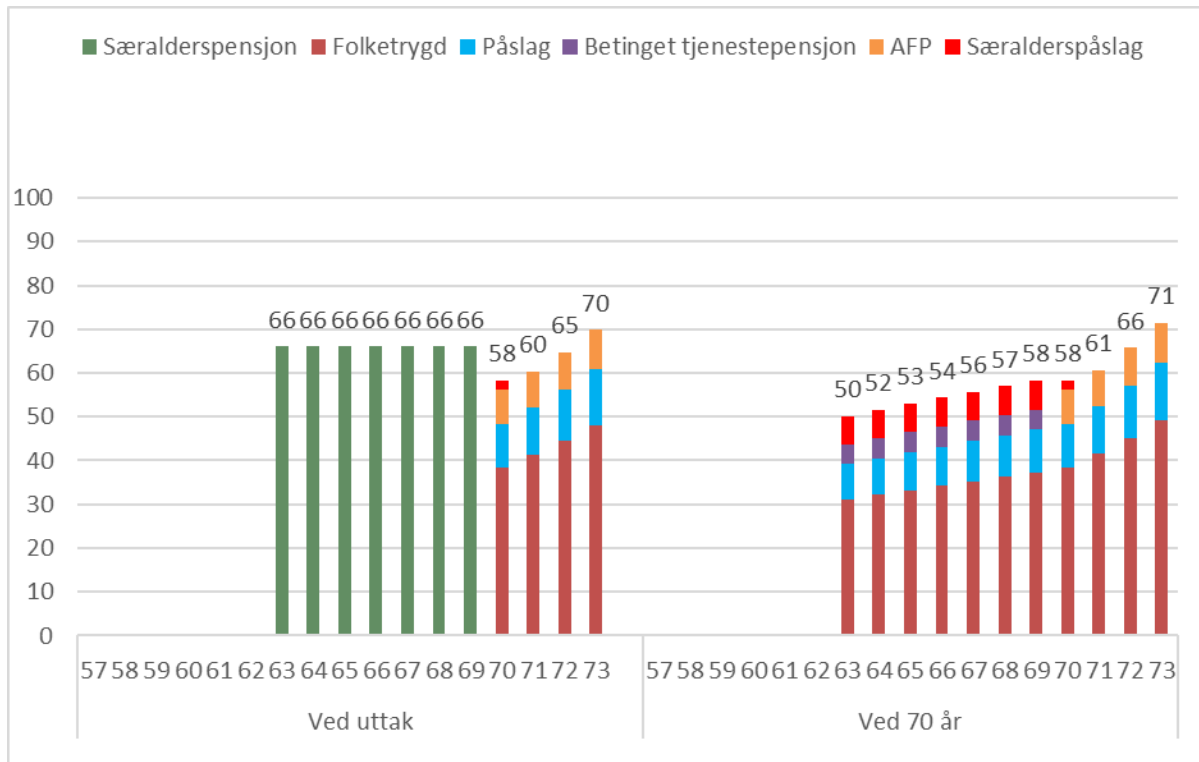

Lønn
Økende fra 4,5 til 7 G (Folketrygden/AFP)
Økende fra 3,5 til 6 G (Tjenestepensjon)

Startalder
22 år

Levealdersjustert
aldersgrense: 63 år

Kompensasjonsgrader ved uttak for 1993-kullet. Tidligpensjon. Prosent

Levealdersjustert
aldersgrense: 63 år

Lønn Økende fra 4,5 til 7 G (Folketrygden/AFP) Økende fra 3,5 til 6 G (Tjenestepensjon)	Startalder 27 år

NOF

125 ÅR
1896 2021

DIN MAKKER – HVER DAG